

*Az Aquincumi Múzeum
kisebb leletmentései és
szondázó jellegű feltárá-
sai a 2001. évben*

Budapest, II. ker., Felhévi utca
7.–Ürömi utca 31. számú telken
végzett feltárás (Hrsz.: 14840/1)

A Budapest, II. ker., Felhévizi utca
7.–Ürömi utca 31. számú saroktel-
ken 2001. június–július hó folya-
mán 22 munkanapos, beruházást
megelőző feltárást folytattunk. A
munkát egy pince előkerülése mi-
att meg kellett szakítanunk, az ása-
tás biztonságossá tétele érdekében.
A feltárás során későrómai, észak-
kelet–délnyugat irányú, rövid ideig
használatban lévő útréteg került
elő. Megfigyelhettük az úgyneve-
zett Szépvölgyi árok egy szakaszát
is. Az árok köves rétege felett sok
kerámiát tartalmazó réteg volt,
egyéb jelenség nem került elő.

R. Facsády Annamária

Budapest, III. ker., Szépvölgyi út
49-61.

A Szépvölgyi út 49-61. számú te-
lekesoporton hamarosan lakópark

*Test Excavations and
Small-scale Rescue Opera-
tions of the Aquincum
Museum in 2001*

Excavations on the lot at
Budapest II, 7 Felhévi Street – 31
Ürömi Street (Lrn: 14840/1)

Excavations preceding development
work were conducted on the corner
lot at Budapest II, 7 Felhévizi Str. – 31
Ürömi Str. over 22 work days in June
and July, 2001. The work had to be
interrupted because of the discovery
of a cellar which necessitated safety
measures. A northeast–southwest ori-
ented road layer was found. This road
was used for a short time in the late
Roman period. We could also observe
a short section of the so-called
Szépvölgyi trench. There was also a
layer containing many sherds above
the stony layer in the trench but no
features were discovered.

Annamária R. Facsády

Budapest III, 49-61 Szépvölgyi
Street

An apartment complex will soon be
built on a group of lots at 49-61

létesül. Az építkezés előtt szondázó kutatást végeztünk a tervezett hét darab épület területén.

A telek délnyugati, Szépvölgyi út felőli oldala nagyjából a természetes Szépvölgyi árok, betöltődött medrében helyezkedik el. Az építési terület jelentősebb része az egykori Holzpach-féle téglagyár és agyagbánya feltöltött bányagödörben található. Az említett ipari tevékenység miatt a terület jelentős része nagy mélységig bolygatott volt, a régészeti rétegek elpusztultak, így többnyire a kiscelli agyag szürke tömbjeit találtuk meg.

A terület délnyugati részén átlag 4 méter vastag 19-20. századi feltöltés alatt a Szépvölgyi árok medrének északi szélét azonosíthattuk. A fekete humuszos, agyagos feltöltődésben az árok tengelyével párhuzamosan, egymás alatt elhelyezkedő kősavokat dokumentáltunk, amelyekben Árpád-kori cserepek voltak. A kősavokat a Szépvölgyi árok területén korábban végzett kutatásaink alapján mezőgazdasági művelés során kialakított parcelálák széleinek véljük.

Ásatásunk a vidéken feltételezett majorságok művelési területeinek arculatára világított rá.

Kárpáti Zoltán

Szépvölgyi Road. Previous to construction test excavations were carried in the areas falling beneath each of the planned seven buildings.

The better part of the southwestern part of the territory on the Szépvölgyi road side falls over the filled bed of the natural Szépvölgyi trench. A significant part of the construction area was found over the place of the former Holzpach brick factory and the extraction pit of the clay mine. As a result of this industrial activity the greater part of the territory had been disturbed to a great depth so that any archaeological levels were destroyed and all we found was the grey mass of the Kiscelli clay.

Under the, on average, four meter thick 19th - 20th century fill in the southwestern part of the territory we were able to recognize the northern edge of the Szépvölgyi trench. Stone bands were documented, one below the other, composed of sherds from the Árpád period. The bands were found in the black humic, clayey fill running parallel to the trench. The stone bands were most likely used to mark the boundaries of agricultural fields, based on previous research experience in the area of the Szépvölgyi trench.

Régészeti célú terepi megfigyelések az aquincumi polgárvárosban és territóriumán

A 2001. évben az aquincumi polgárváros municipális territóriumán több alkalommal végeztünk terepi megfigyeléseket kábelfektetésekhez kapcsolódóan (MATÁV kábel TV). A keskeny (40 centiméter széles), átlagosan 70 centiméter–1,2 méter mélységű árkokban régészeti jelenségek nem voltak dokumentálhatók, néhány esetben azonban szóránylelektként római kori téglá-, illetve kerámiatöredékek kerültek elő, a következő területeken:

Budapest, III. ker., Pók u.-i lakótelep, III. ker., Szentendrei út-Sajtoló-Rozália-Zsófia-Aranyalma-Ringató-Gladiátor utcák vonala

Szintén MATÁV kábelhálózat kiépítés kapcsán kísértük figyelemmel az úgynevezett Gázgyári lakótelepen zajló földmunkákat. A terület régészetiileg védett (az aquincumi polgárváros keleti részéhez tartozik), így számolhattunk római kori objektum előkerülésével. Az árkok és aknák kialakítása során keves, újkorral kevert római kori leletanyag (kerámia, építési törmelék), illetve egy ponton szintén római kori épület falrészlete került elő. A

Our excavation has shed light on the face of the hypothetical face of the cultivation parts of country estates.

Zoltán Kárpáti

Archaeological field observations in the Aquincum Civil Town and its territory

Field observations were made in the territory of the Aquincum Civil Town during laying of a cable for MATÁV cable TV in 2001. No archaeological features could be documented in the narrow (40 cm wide) and, on average, 70 – 120 cm deep trenches, although some scattered Roman period brick and pottery fragments could be collected.

The following sites were observed:

- district III, Residential district in Pók Street
- district III, along the line of Szentendrei Road - Sajtoló-Rozália-Zsófia-Aranyalma-Ringató-Gladiátor Streets

Earth moving in the so-called Gázgyár residential district was also observed when cable was laid by MATÁV. The territory is

kivitelező az árok nyomvonalát megváltoztatta, így a falakat a dokumentálást követően visszatemetették, az épületrészlet nem sérült.

Ebben az évben több lakóház-építéshez kapcsolódó földmunkát is figyelemmel kísért a Múzeum, ezekben az esetekben sem kerültek elő régészeti objektumok, a talajrétegződést minden esetben dokumentáltuk.

A megfigyelt telkek a következők voltak:

- III. Aranyalma u. 8. (Hrsz.:229-95/10)
- III. Kisbojtár u.8.(Hrsz.:19900/8)
- III. Kisbojtár u. (Hrsz.:19907/6).
- III. Kisbojtár u. – Névtelen u. (Hrsz.:19907/7)
- III. Batthány u. 45. – Hotel Minol (Hrsz.:64054/4)

Budapest, III. ker., Szentendrei út 139., Hrsz.:19343/84.

A BTM Aquincumi Múzeumhoz tartozó (volt MHSZ épület) restaurátor-műhelyek csatormázási munkáihoz kapcsolódóan folytatunk kutatást a közművek által érintett területen 2001. szeptemberében.

A feltárások során elsősorban a már korábbi ásatásokból ismert objektumok további részletei kerültek elő. Így az épület főbejárata

archaeologically protected (it belongs to the eastern part of the Aquincum Civil Town), so Roman period features could be expected. A few Roman period finds (pottery, building debris) were found mixed with modern period fragments and part of a wall from a Roman period building were discovered in the trenches and the shafts. In the latter case, the contractor changed the direction of the trench, so the walls were documented and reburied, and the building segment was not damaged.

The museum supervised the earth moving connected to the construction of several dwellings but no archaeological features were observed. The stratigraphy was documented in each case.

The following lots were supervised:

- district III, 8 Aranyalma Street (Lrn.:22995/10)
- district III, 8 Kisbojtár Street (Lrn.:19900/8)
- district III, Kisbojtár Street (Lrn.:19907/6).
- district III, Kisbojtár Street - Névtelen Street (Lrn.:19907/7)
- district III, 45 Batthány Street - Hotel Minol (Lrn.:64054/4)

előtt egy 3×3 méteres szelvényben az előzőleg már több alkalommal (NAGY L. 1941, 184-185.; NAGY T. 1941, 383.; ZSIDI 1994) megtalált északnyugat-délkeleti irányú római kori vízgyűjtő csatorna egy részletét vizsgáltuk, amely Aquincum déli városfalát kísérte. Észak felé *in situ* függőleges helyzetben álló kőlapokat (oszlopbázis?) illetve egy omladékos szintet dokumentáltunk agyagtégla-lenyomatokkal, kőomladékkal, szenes, kaviccsos foltokkal, de mivel a közműépítési munkák ezt a részt közvetlenül már nem érintették, itt nem bontottunk tovább.

A volt MHSZ épület bejáratától délre kialakítására kerülő 6,8 négyzetméter alapterületű akna helyén 1992-ben már előkerült a körülbelül 2,2 méter széles déli városfal kiszedett részlete, illetve az ettől délre húzódó *fossa*. (ZSIDI 1994) A nyugati metszetfalban (ez már kívül esett az 1992-ben megkutatott területen) jól megfigyelhető volt a 19. században kitermelt városfal habarcsos, téglás omladéka, amelyet a fal két oldalán halmoztak fel.

A továbbiakban a déli irányban kialakítandó 29 méter hosszú, 50 centiméter széles csatornaárokban volt lehetőség régészeti megfigyelésre. Itt az újkori feltöltés alatt a terület déli részén földbe rakott

Archaeological investigations were conducted when sewers were laid for the restoration workshops of the Aquincum Museum of the Budapest History Museum (formerly called the MHSZ building) in September 2001.

Further details of the features discovered during earlier excavations were unearthed. A detail of the northwest-southeast Roman period water channel, which had already been observed several times at other spots (NAGY L. 1941, 184-185, NAGY T. 1941, 383, ZSIDI 1994) was studied in a 3×3 m large cut in front of the main entrance of the modern building. The channel ran along the southern town wall of Aquincum. *In situ* vertical stone slabs (column bases?) were observed in the north and a debris layer could be documented with the imprints of clay bricks, stone rubble and spots of coal and pebbles. We could not entirely unearth these features since they extended beyond the territory disturbed by the public utilities.

A trace of part of the southern town wall, about 2.2 m wide, in a trench over a territory of 6.8 m² dug down south of the entrance of the former MHSZ building in 1992 together with a *fossa* to its

(újkori) falrészletet, északi részén pedig több rétegben húzódó épülettörmelékes (kő, téglá, agyag) szinteket dokumentáltunk. Az omladékrétegek dél felé elkeskenyedtek, majd eltűntek. Valószínűleg a 1941-es építkezések során talált római épületek kitermelt építési törmelékének szétterítéséről van szó. A volt MHSZ épület bővítése építése kapcsán Zsidi P. fürdőkomplexum részletét tárta fel, így tehát nagyobb római kori épülettel kell számolnunk ezen a területen. (ZSIDI 1995) A törmelék-
rétegek alatt, amelyekben római kerámia, nagy mennyiségű tegula- és imbrextöredékek mellett újkori kerámiadarabokat is találtunk, szürkésbarna homogén szint húzódott, majd egy sötétbarna humuszos réteg következett középkori kerámiatöredékekkel és egy római kori, erősen kopott éremmel. A rétegsor legalját a sárga agyagos altalaj képezte, ebben két ponton falkiszedéseket figyeltünk meg. Az agyagfalakat még a római korban kiszedték, belőlük terra sigillata, római kerámia, agyagdarabok és sok állatcsont került elő (feltűnően sok szarvtöredékkel!). A falak irányát ill. rendeltetését a csatornaárok keskenysége miatt nem tudtuk megállapítani, jelenlétük azonban fontos, új ada-

south (ZSIDI 1994). The mortar and brick debris of the town wall pulled down in the 19th century and heaped up on the two sides of the wall was clearly visible in the southwestern section wall (which lay outside the area studied in 1992).

Next, archaeological observations were made in the 29 m long and 50 cm wide trench for the sewer towards the south. Under the modern fill, the piece of a wall laid in the earth (modern period) could be seen in the southern part of this territory while several layers mixed with debris (stone, brick, clay) could be observed on its northern side. The debris layers thinned and finally disappeared towards the south. They were probably the spread out building debris from pulled-down Roman buildings from the time of the constructions in 1941. P. Zsidi unearthed a fragment of a bath complex preceding the building of the annex to the former MHSZ building, so we should expect larger structures in this area (ZSIDI 1995). Under the debris layers, which contained plenty of Roman pottery, a great number of tegula and imbrex fragments and also modern period sherds, a greyish brown, uniform layer was followed

lék az Aquincum déli városfalán kívüli építkezésekhez.

Láng Orsolya

Irodalom/References:

NAGY L. 1941 – NAGY L.: Az aquincumi polgárváros tűzoltóságának székháza. *Laureae Aquincenses II.* Budapest (1941) 182-231.

NAGY T. 1941 – NAGY T.: A fővárosi régészeti és ásatási intézet jelentése az 1938-42 évek között végzett kutatásairól. Budapest Régiségei 13 (1943) 361-399.

ZSIDI 1994 – ZSIDI P.: Az 1992. évi ásatások: 50/7. Régészeti füzetek 46 (1994) 36.

ZSIDI 1995 – ZSIDI P.: Római épületek az aquincumi polgárváros déli városfalán kívül. *Aquincumi füzetek 1* (1995) 44-48.

Újkori cölöpszerkezetű építmény az Óbudai-sziget északi csúcsánál (Budapest, III. ker., Óbudai-sziget)

2001. októberében a Duna alacsony vízállása lehetővé tette az Óbudai-sziget északi végénél a Duna-mederben korábban megfigyelt (ZSIDI 1999, 257.) cölöp-

by a dark brown humis layer mixed with medieval pottery sherds and a heavily worn Roman period coin. The stratigraphic layers ended in yellow clay virgin soil, in which traces of walls could be observed in two spots. The clay walls had already been removed in the Roman period. The fill contained Samian ware, Roman pottery, clay fragments and many animal bones (with unexpectedly many horn core fragments!). We could not clarify the direction and the function of the walls in the narrow trench of the sewer, their existence, however, is an important new addition to what we know of the structures standing outside the southern town wall of Aquincum.

Orsolya Láng

Modern period post construction at the northern tip of Óbuda Island (District III, Budapest, Óbudai Island)

Low water levels in the Danube afforded us with the opportunity to document of the post construction noted previously (ZSIDI 1999, 257) in the bed of the Danube at the northern tip of Óbuda Island. The rectangular

szerkezetű építmény dokumentálását. A szögletes konstrukció észak-déli irányban, mintegy 50 méter hosszan volt megfigyelhető a sziget csúcsánál. (1. kép) Az üledék-halomból (folyami kavics) 10-20 centiméterre látszódtak ki a maradványok. Ezek jeleztek a lelőhely kontúrjait. 21 kelet-nyugat irányú sor volt megfigyelhető.

1. kép: A cölöpkonstrukció észak felől
Fig. 1: Post construction from the north

A cölöpökből Grynaeus András mintát vett, a legkésőbbi évgűrű 1810-re keletezhető. A tárgyalt konstrukcióhoz hasonló létesítménynek csak a Széchenyi 1835. július 3-án József nádorhoz írt levelében említett jégtörő felel meg. (MAJLÁTH 1890, 52-53.) Ábrázolás és korabeli leírás híján az azonosítás csak hipotetikus lehet.

Tóth J. Attila

Irodalom/References:

MAJLÁTH 1890 – MAJLÁTH B.: (szerk.) Gróf Széchenyi István levelei. II. Budapest (1890)
ZSIDI 1999 – ZSIDI P.: Hídfoállítás az aquincumi polgárváros és katonaváros között. Pannoniai kutatás

construction could be observed along a stretch of 50 m in running north-south at the tip of the island. (Fig. 1) The remains stood out 10-20 cm from the deposit (gravel) and outlined the site. Twenty-one, east-west oriented rows could be observed. Dr. András Grynaeus took samples from the posts. The latest tree ring can be dated to 1810. The only similar construction seems to be the ice breaker mentioned in Széchenyi's letter written to Palatine József on July 3, 1835 (MAJLÁTH 1890, 52-53). Since neither drawings nor a contemporary description exists, the identification must remain hypothetical.

Attila Tóth J.

sok. A Soproni Sándor emlékkonferencia előadásai. Szekszárd (1999) 257-274.

Budapest, III. ker., Kiscelli utca 75.

A megelőző feltárás célja az úgynevezett Kiscelli utcai kerámia- és téglakészítő ipari központ kiterjedésének meghatározása volt. Szelvényeink északi végében keletnyugati irányú falszakaszt tártunk fel, melyet még a római korban visszabontottak. Az épülthez déli irányban egy terasz vagy udvar csatlakozott. A feltárás során, nyugat-keleti irányban, kemencék planírozási rétegeit dokumentáltuk. Kemencemaradványt nem találtunk. Az ásatás során egy koracsászárkori bronzérem, hajtűk, dörzs-tálapok valamint számos, a Kiscelli műhely termékének tartott edénytöredék kerültek elő. A Kiscelli utcai, Kr.u. 1. század végén – 2. század elején működő ipari központ kemencéi a feltárt telektől nyugati irányban állhattak, a műhelykörzet keleti határa azonban a közelben húzódnak.

Kirchhof Anita

Budapest III, 75 Kiscelli Street

Test excavations were carried out here to try and define the extent of the so-called Kiscelli Street ceramic and brick manufacturing center. An east - west oriented wall section, already pulled down in Roman times, was found in the northern end of our research trench. A terrace or courtyard was attached to the former building in a southern direction. During the course of excavation, we could document the ovens' leveling layers which ran in a west-east direction. We found no remains of the ovens themselves. A early Imperial bronze coin, hairpins, mortar and vessel fragments from the Kiscelli workshop were brought to light as the result of the digging work. The ovens from the manufacturing center operating on Kiscelli Street at the end of the AD 1st century - beginning of the 2nd century must have stood in an area lying to the west of the excavated territory. The eastern edge of the workshop quarters must have been close by.

Anita Kirchhof

Budapest, III. ker., Hajógyár utca
- (Fő tér északkeleti sarka)

2001 szeptember 14-21. között a Budapest, III. ker. Hajógyár utcában egy kelet-nyugati irányú, tűzivíz vezeték árkot ástak a Hajógyári rakpart és a Főtér, Zichy kastély északnyugati homlokzata között. A beruházó a Hajógyár-szigeti Vagyonkezelő Kft. vállalta a régészeti munka költségeit.

A terület fontos nyilvántartott lelőhelyen fekszik, a legkésőbbi római kori katonai létesítmény és a legkorábbi középkori egyházi város területén. Az árok nyugati felében vastag épületbontási réteget lehetett megfigyelni, amelyből középkori épületfaragványok kerültek elő. A korábban itt végzett feltárások alapján egy későrómai korban épült, de a középkorban felhasznált és átalakított nagyméretű díszes épület maradványait érintette az árok.

A középkori épület érintett részein a BTM Középkori Osztályáról Kárpáti Zoltán régész végezte el a feltárást. Tekintettel arra, hogy a terület közterületen húzódott, a munkát igen rövid időn belül kellett befejezni. Az omlékony árokkal és a területi adottságok sem tettek mélyítést vagy rábontást lehetővé, így a római

Budapest III, Hajógyár Street -
northeastern corner of Fő Square

Between September 14 - 21, 2001, a ditch was dug out to hold pipes for fire fighting water along an east-west running line on Hajógyár Street between the Hajógyár embankment and the northwestern face of the Zichy castle on Főtér in the district III in Budapest. The costs of the archaeological work were born by the investor, Hajógyár-szigeti Vagyonkezelő Kft.

The effected area lies on an important known site located in the area of a late Roman military establishment and the earliest medieval church town. A thick building rubble level was observed in the western side of the ditch. Carved medieval building elements came to light there. On the basis of earlier excavations, we know that the ditch effects the remains of a large decorated late Roman structure which continued to be used with modification into the Middle Ages.

The excavation of the effected parts of the Medieval building were carried out by Zoltán Kárpáti from the Medieval department of the Budapest History Museum. Because the work lay across a pub-

kori épületrészek vizsgálatára nem kerülhetett sor.

Németh Margit

Budapest, III. ker., Kecse utca 19-21. (Hrsz.: 14733/3-4.) és Bécsi út 63. (Hrsz.:14692)

Az év első felében régészeti felügyelet keretében ellenőriztük az ingatlanokon megkezdett alapozási munkákat. A Kecse utca 13-21. szám alatt (Lásd jelen kötetben: *Bécsi út 56., 1. kép: 35*) többlakásos sorház építését kezdte meg a TRIÁRIUS Kft. Korábban, ettől teleksortól északra tárták fel az aquincumi katonaváros legkorábbi temetőjének egyes részeit. (Bécsi út 78-84. (1936), Kecse utca 29. (1992), Kecse utca 25. (1995), Bécsi út 80. (2000), *1. kép: 3-4, 6-8*) Innen délre, a Kecse utca 7. szám alatt, a hasonlóan meredek, köves domboldalba már nem temetkeztek a római korban. (*1. kép: 11*) A 60-80 centiméter széles sávalapokban az ősfelszín lejtését, illetve a humusztakaró vastagságát tudtuk dokumentálni, egyéb megfigyelésre nem volt lehetőség. Említésre méltó régészeti lelet nem került elő.

A Bécsi út 63. számú telken (*1. kép: 36*) Pölös Andrea vezetett

lic area, it was necessary to finish up as quickly as possible. It was not possible to go deeper or expand operations to study the Roman period parts of the building because the walls of the ditch crumbled and the particular characteristics of the territory.

Margit Németh

Budapest III, 19-21 Kecse Street (Lrn: 14733/3-4) and 63 Bécsi Road (Lrn. 14692)

In the first half of the year we carried out archaeological supervision at the foundation work on these lots. The TRIÁRIUS Kft. began the construction of a row house at 13-21 Kecse Street. (See this volume: 56 Bécsi Street, *Fig. 1: 35*) Some details from the earliest cemetery of the Aquincum Military Town had been unearthed north of these lots (78-84 Bécsi Road /1936/, 29 Kecse Street /1992/, 25 Kecse Street /1995/, 80 Bécsi Road /2000/, *Fig. 1: 3-4 and 6-8*). The Roman cemetery did not extend southwards onto the similarly steep, stony hillside south of it below 7 Kecse Street. (*Fig. 1: 11*) We were able to calculate the slope of the contemporary surface and the thickness of the humus. No other

megelőző feltárást, 1995-ben. 2001. tavaszán, a KORNER 97 Kft. megkezdte a már kutatott terület teljes felületének beépítését. Az ötnapos, régészeti felügyelet mellett végzett, gépi földkiemelés során régészeti emléket itt sem találtunk.

Hable Tibor

Budapest, III. ker., Perényi köz 13/b

Bejelentés alapján helyszíni szemlét tartottunk a lelőhelyen, ahol csatornafektetés közben kutat találtak. A kút környékének és elemeinek vizsgálata alapján újkorinak határoztuk meg. A mintegy 21 méteres mélységű betöltetlen objektumot dokumentálás és lefedés után az út betonréteggel borították.

Kirchhof Anita

Budapest, XVII. ker. Rákoskeresztúr–Csékkút utca. (Hrsz.: 137-615/18, 137617/2)

A Budapest, XVII. ker. Rákoskeresztúr, Csékkút utca és Pesti út sarkán elhelyezkedő, nagyterjedésű telken a Rákos Teniszkлуб építését

observations could be made, and no remarkable archaeological finds were uncovered.

Andrea Pölös previously carried out excavations in lot 63 Bécsi Road (Fig. 1: 36) in 1995. In the spring of 2001, KORNER 97 Kft. (Bp. III. 53-55 Bécsi Road, H-1034) started the construction works overing the whole surface of the formerly unearthed territory. No archaeological finds were found during the five days of mechanical earth moving carried out under supervision by archaeologists.

Tibor Hable

Budapest III, 13/b Perényi Way

Archaeologists carried out on-the-spot observation work during laying of a pipeline after it was reported that a well had been found. On the basis of our examination of the surroundings of the well and its characteristics it was determined to be modern. After the 21 meter deep, unfilled feature had been documented and a lid put on it, it was covered with the road's asphalt.

Anita Kirchhof

megelőzően végeztünk feltárásokat. A területen három szelvényt jelöltünk ki. A teniszpályák és a parkoló alatti részen két kisebb kutatósondát nyitottunk. Ezek kiásásakor kiderült, hogy a minimális humuszréteg alatt, 1,8–2,2 méter mélységű, újkori törmelékes feltöltés húzódik. Mivel ezeken a területeken a földmunkák nem érintették a régészeti leleteket is tartalmazható altalajt, érdemi munkát, csupán a klubépület alatti, alig több mint 500 négyzetméternyi területen, végeztünk.

Mint a környékbeliektől megtudtuk, a szomszédos lakótelep építéskor lebontott házak romjaival töltötték fel a közeli Rákos patak, mély fekvésű, vizenyős partját. Az átlagosan 2 méter mélységű törmelékréteg alatt, sötét, iszapos áradásos felület húzódott, amelynek mélyítése során folyamatosan kerültek elő régészeti leletek. Az áradmányos réteg eltávolítása után, az egyenetlen felszínű altalajban összességében 69 objektum folytja került elő. Az árkok és a felületen egyelőre értelmezhetetlen rendszerű cölöplyukak mellett, szokványos gödrök is előkerültek. A területen több, egymásba folyó, nagyobb objektum is volt, amelyekben tároló edények töredékei és szövőszéknehezékek és salak

Budapest, XVII, Rákoskeresztúr–Csékút Street (Lrn.: 137615/18, 137617/2)

Excavations were conducted preceding the construction of the Rákos tennis club on a large lot on the corner of Csékút Street and Pesti Street in Rákoskeresztúr, XVII district Budapest. Three trenches were opened. Two smaller test pits were placed in the area of the tennis courts and under the parking lot. We found that a thin humus layer was followed by a 1.8-2.2 m thick modern rubble fill. Since in this area the proposed earth work would not impact the lower layers that might contain archaeological finds, the investigations concentrated on the somewhat more than 500 square metres beneath the club building.

Local inhabitants reported that the deep, waterlogged banks of the nearby Rákos stream had been filled in with the demolition debris of the houses pulled down when the neighbouring housing district was constructed. A dark, loamy, flood deposit was found under the, on average, 2 m thick rubble, in which archaeological finds continuously came to light. The discolourations marking the location of altogether 69 features were observed on the uneven sur-

maradványok utaltak az eredeti funkcióra. Maguk az objektumok meglehetősen sekélyek voltak. Mélységük 2-45 centiméter között mozgott, és igen kevés leletet tartalmazott. Többségük az objektumok feletti áradmányos rétegből került elő. Egy nagyobb mélységű gödör volt a területen, amelyben egy ló részleges csontváza feküdt. Az igen kevés, jellegtelen és rossz állapotú őskori kerámia és kőszköz mellett ugyancsak kevés szarmata és Árpád-kori anyag is volt a területen. Hasonló arányban szerepeltek a lelőhely leletei között a szkíta és kelta jellegű leletek is. A korszakra jellemző orsógomb típusok mellett, behúzott peremű tálak, korsók, magas fülű csészék és más edények töredékei, valamint az üvegyártásra utaló salak, üvegolvadék és amphora alakú üvegyöngyök is előkerültek.

Horváth M. Attila – Kovács Eszter

Budapest, XVII. ker., Kis Károshíd utca (Hrsz.: 138580/1)

2001. szeptember 21. és 25. között mobiltelefon átjátszó torony építését megelőző feltárást végeztünk a SHELTON Telekommunikációs Tanácsadó Kft. megbízásából. A kutatá-

face beneath the flood deposit. These were identified as ditches, postholes - no patterning in them can yet be discerned - and scattered pits. There were some large interlinked features as well, the function of which is suggested by the remains of storage vessels, loom weights and fragments of slag. The features were rather shallow, their depth varying between 2 and 45 cm, and yielding very few finds. Most features were recovered from the flood deposit above the features. There was a single deeper pit in the site containing incomplete skeleton of a horse.

There were very few, uncharacteristic and poorly preserved prehistoric sherds and stone tools and a low number of finds from the Sarmatian period and Árpádian period. Scythian and Celtic type finds were represented in about the same proportions. Beside the spindle whorl types characteristic of the period, the sherds of bowls with inverted rims, jugs and cups with high handles were found together with slag, molten glass and amphora-shaped glass beads implying glass production.

Attila M. Horváth – Eszter Kovács

si terület Rákoscaba-Újtelep keleti szegélyén, a tőle déli irányban mintegy 350 méterre lévő Rákospatak medrére enyhén lejtő térszínen található. Tőszomszédságában állt a Rákosvölgye Tsz. épületegyüttese és a volt Nutria telep, melynek területén 1983-ban Nagy Margit bronzkori leletanyagot talált (BTM Ad. 1416-84).

Kutatási területünk a torony 6,5×6,5 méteres alapterületére terjedt ki. A meglehetősen vastag, csaknem 2,5 méteres, újkori feltöltés elbontását követően a szelvény délkeleti sarkában egy északkelet-délnyugati irányban futó, 1 méter széles, 38 centiméter mély, teknős aljú, északi oldálán padkás kiképzésű árokszakaszt találtunk, melynek bama, agyagos betöltéséből kevés későbronzkori cserepet gyűjtöttünk. Az árok, mely láthatóan enyhe ívben keríti az északra lévő magasabb területet, minden valószínűség szerint összefügghet a szelvényünkötől alig 100 méterre északra Nagy Margit által feltárt lelőhellyel.

Szilas Gábor

Lelőhely-bejárások és régészeti örökségünk védelme

Az elmúlt év során a BTM munkatársai igyekeztek még intenzívebben nyomon követni az ismert régészeti lelőhelyek sorsának alaku-

District XVII Budapest, Kis Károshíd Street (Lrn: 138580/1)

Excavations preceding the construction of a mobile phone transmitter tower were conducted at the request of the Shelton Telekommunikációs Tanácsadó Limited company. between September 21 and 25, 2001. The site can be found on the slightly sloping surface on the bank of the Rákos stream about 350 m south of Rákoscaba-Újtelep, on its eastern edge. The building complex of the Rákosvölgye agricultural co-operative and the former the nutria plant formerly stood next to this area, where Margit Nagy recovered finds from the Bronze age 1983 (BTM Archives 1416-84).

The excavations covered the 6.5×6.5 m ground floor of the tower. Under the rather thick modern fill of nearly 2.5 m, a section of a 1m wide and 38 cm deep ditch was found in the southeastern corner of the square. It had a trough-shaped bottom and a bench ran along its northern side. The brown clayey fill of the ditch yielded late Bronze Age sherds. The ditch, which obviously runs in a slight arch around the higher terrain to its north, must have been connected to the site unearthed

lását, mind a régészeti védettség alatt álló, mind az ilyenekkel még nem rendelkező ingatlanokon. Mindezt az a tettes szükségessé, hogy az utolsó évtized hatalmas fővárosi építkezési hulláma, és az ingatlan nyilvántartásban bekövetkezett változások súlyosan fenyegették a budapesti régészeti lelőhelyek állapotát és azt a veszélyt hordozták magukban, hogy régészeti örökségünk jelentős darabjai tűnhetnek el a földmunkák során nyomtalanul.

Ezt a súlyos veszélyt csak úgy lehet elhárítani, hogy továbbra is bízva az építetők törvényiszteletében és felelősségérzetében, régészeink az Adattárral együttműködve rendszeresen ellenőrzik az ismert régészeti lelőhelyek és környezetük állapotát. Ez természetesen elképzelhetetlen a kerületi önkormányzatok Építési Osztályaival való folyamatos együttműködés nélkül, amelyek nagyban hozzájárulnak munkánk eredményességéhez. Az új, a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény már kötelezővé is teszi ezeket az ellenőrzéseket a területileg illetékes múzeumok számára (16§).

Római kori emlékek közül talán legnagyobb veszélynek a budai hegyvidéken fekvő római villaövezet volt kitéve, ahol számos ismert

by Margit Nagy, 100 m north of the area we opened up.

Gábor Szilas

Site surveys and the protection of the archaeological heritage

Last year, the co-workers at the Budapest History Museum made efforts to keep an even more vigilant eye on the fate of known archaeological sites both in territories under archaeological protection and in the unprotected lots. This was necessary since the immense construction boom witnessed in the capital in the last decade and the changes introduced in the registry of the landed property seriously threatened the condition of archaeological sites in Budapest and the danger arose that significant components of our archaeological heritage might disappear without trace as the consequence of earth moving work.

This grave danger can be averted only if, in the hope that investors respect the law and have a sense of responsibility, our archaeologists regularly check the condition of the known archaeological sites and their environment in co-ordination with the Archives. Naturally, this cannot be accomplished without

lelőhely nem állt régészeti védettség alatt, ráadásul sok helyen további ókori emlék előkerülésre lehet számítani. A terület védettségének rendezése mellett, az elmúlt évtől kezdve rendszeres lelőhely-bejárások során ellenőriztük az alábbi területek lelőhelyeit és környéküket:

- II. ker. Rózsadomb
- II. ker. Szemlőhegy
- II. ker. Zöldmál
- III. ker. Aranyárok
- III. ker. Aranyhegy
- III. ker. Csúcshegy
- III. ker. Harsánylejtő
- III. ker. Mocsárosdűlő
- III. ker. Remetehegy
- III. ker. Táborhegy
- III. ker. Testvérhegy

A következő helyeken pedig építkezésekkel, és kábelfektetésekkel kapcsolatos földmunkákat figyeltünk meg, az aquincumi villa-övezetben:

- Bp. III. ker., Bojtár utca 14. (Hrsz.: 19966/2)
- Bp. III. ker., Csillaghegyi út 32-34. (Hrsz.: 19916/2)
- Bp. III. ker., Harsánylejtő
- Bp. III. ker., Huszti út 32. (Hrsz.: 19719/5)
- Bp. III. ker., Juhász Gyula utca (Hrsz.: 64057/32)

continuous, on-going co-ordination with the Building Departments of the local district governments, largely contribute to the success of our work. The new law LXIV/2001 on the protection of the cultural heritage already makes these controls obligatory for the territorially competent museums (§16).

Of the Roman period monuments, the Roman villa zone in the Buda hills was most threatened since many of the known sites do not have the status of archaeological protection, and where even more, as yet unrecognized, Roman period monuments can be expected. Beside applying for the protection of the territory, we have controlled the sites and their environments in the following territories, making regular site surveys since last year:

- District II, Rózsadomb
- District II, Szemlőhegy
- District II, Zöldmál
- District III, Aranyárok
- District III, Aranyhegy
- District III, Csúcshegy
- District III, Harsánylejtő
- District III, Mocsárosdűlő
- District III, Remetehegy
- District III, Táborhegy
- District III, Testvérhegy

Bp. III. ker., Kisbojtár utca 8.
(Hrsz.: 19900/8)
Bp. III. ker., Köles utca
Bp. III. ker., Kunigunda útja 82.
Bp. III. ker., Remetehegyi út 40-42.
(Hrsz.: 16464/3)
Bp. III. ker., Szentendrei út, kábel-
fektetés
Bp. III. ker., Táborhegyi lejtő
(Hrsz.: 16300/4, 5, 6)
Bp. III. ker., Testvérhegy kábelfek-
tetést
Bp. III. ker., Zay utca 24. (Hrsz.:
18822/9)

Ezzel párhuzamosan további le-
lőhely-bejárások és földmunka-
megfigyelések folytak elsősorban a
II., a III. és a XI. kerületben a kö-
vetkező helyeken:

I. ker. Vérmező utca 4.
II. ker. Szépileány környéke
III. ker. Fő tér
III. ker. Aranyalma utca 8.
III. ker. Aquincum, polgárváros
nyugati oldal
III. ker. Bécsi út 125.
III. ker. Czetz János utca, volt
Ganz telep
III. ker. Folyamór utca 9-11.
III. ker. Gellérthegy, Sziklakápolna
III. ker. Kossuth Lajos üdülőpart,
lelőhelybejárás
III. ker. Kunigunda útja 82.
III. ker., Dunapart, Rozmaring

At the following sites earth
moving work connected to con-
struction and laying of cables were
observed in the villa district of
Aquincum:

Bp. III, 14 Bojtár Street (Lrn:
19966/2)
Bp. III, 32-34 Csillaghegyi Road
(Lrn: 19916/2)
Bp. III, Harsánylejtő
Bp. III, 32 Huszti Road (Lrn:
19719/5)
Bp. III, Juhász Gyula Street (Lrn:
64057/32)
Bp. III, 8 Kisbojtár Street (Lrn:
19900/8)
Bp. III, Köles Street
Bp. III, 82 Kunigunda Road
Bp. III, 40-42 Remetehegyi Road
(Lrn: 16464/3)
Bp. III, Szentendrei Road, cable
laying
Bp. III, Táborhegyi lejtő (Lrn:
16300/4, 5, 6)
Bp. III, Testvérhegy cable laying
Bp. III, 24 Zay Street (Lrn:
18822/9)

Parallel to the above, further
site surveys and controls of earth
moving work were carried out
especially in districts II, III and XI
at the following sites:

I, 4 Vérmező Street

vendéglő
V. ker. Szabadság tér
V. ker. Szent István tér
XI. ker. Gazdagrét
XIII. ker. Dagály utca és környéke,
lelőhelybejárás

A felsorolt földmunkák során régészeti maradványok nem kerültek elő.

Lassányi Gábor

II, environs of Szépilona restaurant
III, Fő Square
III, 8 Aranyalma Street
III, Aquincum, western side of the Civil Town
III, 125 Bécsi Road
III, Czetz János Street, former Ganz plant
III, 9-11 Folyamőr Street
III, Gellérthegy, Sziklakápolna (Rock chapel)
III, Kossuth Lajos holiday bank, site survey
III, 82 Kunigunda Road
III, Danube bank, Rozmaring restaurant
V, Szabadság Square
V, Szent István Square
XI, Gazdagrét section
XIII, Dagály Street and its environs, site survey

No archaeological remains came to light during the course of the earthmoving work listed above.

Gábor Lassányi